



## Psykiatri

Psykiatriloven - tvangstilbageholdelse			
Udgiver	Region Hovedstadens Psykiatri		
Dokumenttype	Vejledning	Version	1
Forfattere	Gitte Krogager	Gældende fra	07-01-2011
Faglig ansvarig	Gitte Krogager	Næste revision	20-12-2012
Ændringskommentar			

### Formål

Formålet er at beskrive lovgrundlaget for derigennem at sikre en korrekt procedure i forhold til tvangstilbageholdelser.

### Definitioner/Afgrænsninger

Tvangstilbageholdelse efter psykiatrilovens § 10 er ligesom tvangsindlæggelse obligatorisk, når betingelserne i psykiatrilovens § 5 er opfyldt og patienten begærer sig udskrevet:

§ Patienten skal være sindssyg eller i en lignende tilstand

§ Det vil være uforsvarligt ikke at frihedsberøve den pågældende

§ Frihedsberøvelsen skal være med henblik på behandling *fordi*

§ udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring af tilstanden ellers vil blive væsentlig forringet *eller*

§ den pågældende frembyder en nærliggende og væsentlig fare for sig selv eller andre

Også patienter, der frivilligt har ladet sig indlægge, vil kunne tvangstilbageholdes, hvis betingelserne herfor er til stede. Patientens anmodning om udskrivning vil i almindelighed foreligge i verbal form. Der kan dog tænkes tilfælde, hvor patienten ikke er i stand til at udtrykke sit ønske i ord, men hvor den pågældendes adfærd med den fornødne klarhed må siges at indebære en begæring om udskrivning.

**"24timers reglen"/ overlægens betænkningstid:** Fremsætter en patient anmodning om udskrivning, skal overlægen snarest muligt og senest efter 24 timer meddele patienten, om denne kan udskrives, eller om tvangstilbageholdelse skal ske. Fristen på 24 timer er en absolut frist. Såfremt det er forsvarligt at udøve skønnet hurtigere, for eksempel i tilfælde hvor overlægen kender patienten i forvejen, skal dette dog gøres, således at ingen tilbageholdes længere end nødvendigt. "48timersfristen" neden for gælder kun ved *tvangsindlagtes* udskrivningsanmodningen inden for de første 48 timer.

**"48timers reglen"/ overlægens betænkningstid:** Fremsætter en tvangsindlagt patient anmodning om udskrivning inden for det første døgn efter at tvangsindlæggelsen har fundet sted, skal overlægen snarest muligt og senest efter 48 timer meddele patienten, om denne kan udskrives, eller om tvangstilbageholdelse skal ske. Formålet med bestemmelsen er at indrømme overlægen en vis betænkningstid, der udstrækker sig længere end 24 timer, for at tage stilling til, om den tvangsindlagte skal tilbageholdes. Fristen på 48 timer

regnes fra tvangsindlæggelsens iværksættelse. Såfremt det er forsvarligt at udøve skønnet hurtigere, for eksempel i tilfælde hvor overlægen kender patienten i forvejen, skal dette dog gøres, således at ingen tilbageholdes længere end nødvendigt.

Formålet med betænkningstiden er at sikre overlægen tid til en vis observation af patienten, hvorfor både beslutningsgrundlaget og beslutningstageren er mere kvalificeret end tilfældet er ved tvangsindlæggelser, hvor en læge - eventuelt uden forudgående eller dybere kendskab til patienten - her og nu skal afgøre, om tvangsindlæggelse er nødvendig.

Hvis en tvangsindlagt patient anmoder om at blive udskrevet, vil patienten i ventetiden fortsat have status af tvangstilbageholdt. Hvis en frivillig indlagt patient anmoder om at blive udskrevet, er patienten i ventetiden hverken tvangsindlagt eller tvangstilbageholdt.

**OBS** Da ventetiden netop skal bruges til at undersøge om betingelserne for tvangstilbageholdelse er opfyldt, indebærer det, at en patient kun frivilligt kan overføres til lukket afsnit i venteperioden. Overførsel af en patient fra åbent til lukket afsnit skal ske efter reglerne om tvangstilbageholdelse, såfremt patienten ikke samtykker hertil. En sådan overførsel kan således kun finde sted, såfremt betingelserne for tvangstilbageholdelse er opfyldt.

## **Fremgangsmåde**

### **Lovgivning**

Det følgende er opbygget således:

*Relevante paragraffer i psykiatriloven*

↓

*Relevante paragraffer i bekendtgørelser*

↓

*Ministerielle vejledningstekster*

### **Psykiatriloven**

**§ 5.** Tvangsindlæggelse, jf. §§ 6-9, eller tvangstilbageholdelse, jf. § 10, må kun finde sted, såfremt patienten er sindssyg eller befinder sig i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, og det vil være uforsvarligt ikke at frihedsberøve den pågældende med henblik på behandling, fordi:

- 1) udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring af tilstanden ellers vil blive væsentlig forringet eller
- 2) den pågældende frembyder en nærliggende og væsentlig fare for sig selv eller andre.

**§ 10.** Tvangstilbageholdelse af en person, der er indlagt på psykiatrisk afdeling, skal ske, hvis overlægen finder, at betingelserne i § 5 (link) er opfyldt.

*Stk. 2.* Overførelse af en patient, der er indlagt på psykiatrisk afdeling, til lukket psykiatrisk afdeling behandles efter reglerne om tvangstilbageholdelse, såfremt patienten ikke giver sit informerede samtykke til overførelsen.

*Stk. 3.* Fremsættes anmodning om udskrivning, skal overlægen snarest muligt og senest inden 24 timer meddele patienten, om denne kan udskrives, eller om tvangstilbageholdelse skal ske. Fremsættes anmodning

om udskrivning inden for det første døgn efter, at tvangsendlæggelse har fundet sted, skal overlægens beslutning meddeles senest inden 48 timer regnet fra tvangsendlæggelsen. Er begæringen fremsat af patientrådgiveren, jf. §§ 24-29 (link), underrettes tillige denne.

### **Bekendtgørelse nr. 1343 af 2. december 2010 om underretning og klagevejledning i forbindelse med anvendelse af tvang i psykiatrien**

§ 2 Fremsættes anmodning om udskrivning, skal overlægen snarest muligt og senest inden 24 timer meddele patienten, om denne kan udskrives, eller om tvangstilbageholdelse skal ske. Fremsættes anmodningen om udskrivning inden for det første døgn efter, at tvangsendlæggelse har fundet sted, skal overlægens beslutning dog meddeles senest 48 timer regnet fra tvangsendlæggelsen.

§ 3 Har overlægen besluttet, at tvangstilbageholdelse skal ske, skal underretningen indeholde oplysning om baggrunden for beslutningen om tvangstilbageholdelse, om formålet hermed og om udsigterne til en bedring af helbredstilstanden.

§ 4 Såfremt overlægen ved efterprøvelsen af frihedsberøvelsen efter lovens § 21, stk. 2 (link), træffer afgørelse om, at frihedsberøvelsen skal opretholdes, skal patienten og patientrådgiveren underrettes om afgørelsen.

§ 5 Når betingelserne for frihedsberøvelse i lovens § 5 (link) ikke længere er opfyldt, skal frihedsberøvelsen straks bringes til ophør. Patient og patientrådgiveren underrettes straks herom, jf. lovens § 11 (link).

#### **Udfyldelse af tvangsprotokol skema 1**

##### Følgende angives:

§ Patientens navn og cpr-nr.

§ Frihedsberøvelsens varighed.

§ Begrundelsen for frihedsberøvelsen.

§ Resultatet af efterprøvelsen af frihedsberøvelsen henholdsvis 3, 10, 20, og 30 dage efter at frihedsberøvelsen blev iværksat, og derefter mindst hver 4. uge, så længe frihedsberøvelsen opretholdes.

#### **OBS Der skal ikke udfyldes tvangsprotokol vedr. overlægens betænkningstid**

#### **Vejledning om udfyldelse af tvangsprotokoller (registrering af anvendelse af tvang i psykiatrien) samt registrering af anvendelse af udskrivningsaftaler/koordinationsplaner**

Der angives datoer for iværksættelse af frihedsberøvelsen og for overlægens stillingtagen. Dato for ophør med frihedsberøvelsen skal anføres. Det anføres, om frihedsberøvelsen er iværksat som tvangsendlæggelse eller som tvangstilbageholdelse.

Begrundelsen anføres (helbredsgrunde eller farlighed, jf. psykiatrilovens § 5). Ved tvangsendlæggelse sættes altid kun 1 markering ved begrundelse, da det er en registrering af, om patienten er indlagt på "gule eller røde papirer". Begge begrundelser kan være relevante for en tvangstilbageholdelse, men af hensyn til opgørelsen skal der kun afkrydses for den væsentligste begrundelse.

Såfremt en tvangsendlagt patient forlanger sig udskrevet, men tvangstilbageholdes, angives også datoen for denne tvangstilbageholdelse samt dato for overlægens stillingtagen samt begrundelsen (i medfør af psykiatrilovens § 5) i rubrikken "Tvangstilbageholdelse af frihedsberøvet (tvangsendlagt patient)".

Enhver frihedsberøvelse skal efterprøves efter 3, 10, 20 og 30 dage og herefter mindst hver 4. uge. Efterprøvelsen udregnes fra den dag, hvor den først iværksatte frihedsberøvelse blev iværksat (dag 0).

Datoerne for efterprøvelse ændres således ikke, når en tvangsindlagt patient senere tvangstilbageholdes, og de anføres i rubrikken "Efterprøvelse af frihedsberøvelse".

Ved overflytning af en frihedsberøvet person til en anden psykiatrisk afdeling, skal overflytningsdatoen registreres som dato for iværksættelse af frihedsberøvelsen på den modtagende afdeling. Hvis en tvangsindlagt patient ikke modsætter sig overførsel, vil der være tale om videreførelse af tvangsindlæggelsen på den nye afdeling (men med ny ikrafttrædelsesdato og heraf fornyet efterprøvelse på de obligatoriske tidspunkter). Hvis en tvangsindlagt eller tvangstilbageholdt patient modsætter sig overflytning, vil der være tale om en tvangstilbageholdelse.

### **Omfang og gyldighedsområde**

Psykiatrisk personale samt patienter der tvangsindlægges.

### **Ansvar og opgavefordeling/Ansvar og organisation**

#### **Bilag**

Ikke relevant

#### **Henvisninger og links**

[Bekendtgørelse af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien](#)

[Bekendtgørelse om underretning og klagevejledning i forbindelse med anvendelse af tvang i psykiatrien](#)

[Bekendtgørelse om samtaler efter ophør af en tvangsforanstaltning](#)

[Vejledning om udfyldelse af tvangsprotokoller m.v. \(retsinfo\)](#)

#### **Relevant faglig evidens på området**

Ikke relevant

#### **Referencer**

Ikke relevant

#### **Reference til JCI-standarder**

BE.3.7

#### **Reference til DDKM-standarder**

2.7.3